

Klarer vi å tenke oss hvordan det var å være menneske i en helt annen tidsalder? Denne trefiguren ble laget i Egypt for over 4000 år siden og skal kanskje forestille en mann som jobbet i et tempel eller for staten.

Tenk deg at du reiser tilbake i tiden og får et fem minutters langt møte med denne mannen. Hva vil du spørre ham om?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hvilke tre ting vil du fortelle mannen om hva som er annerledes i dag fra da han levde?

1.

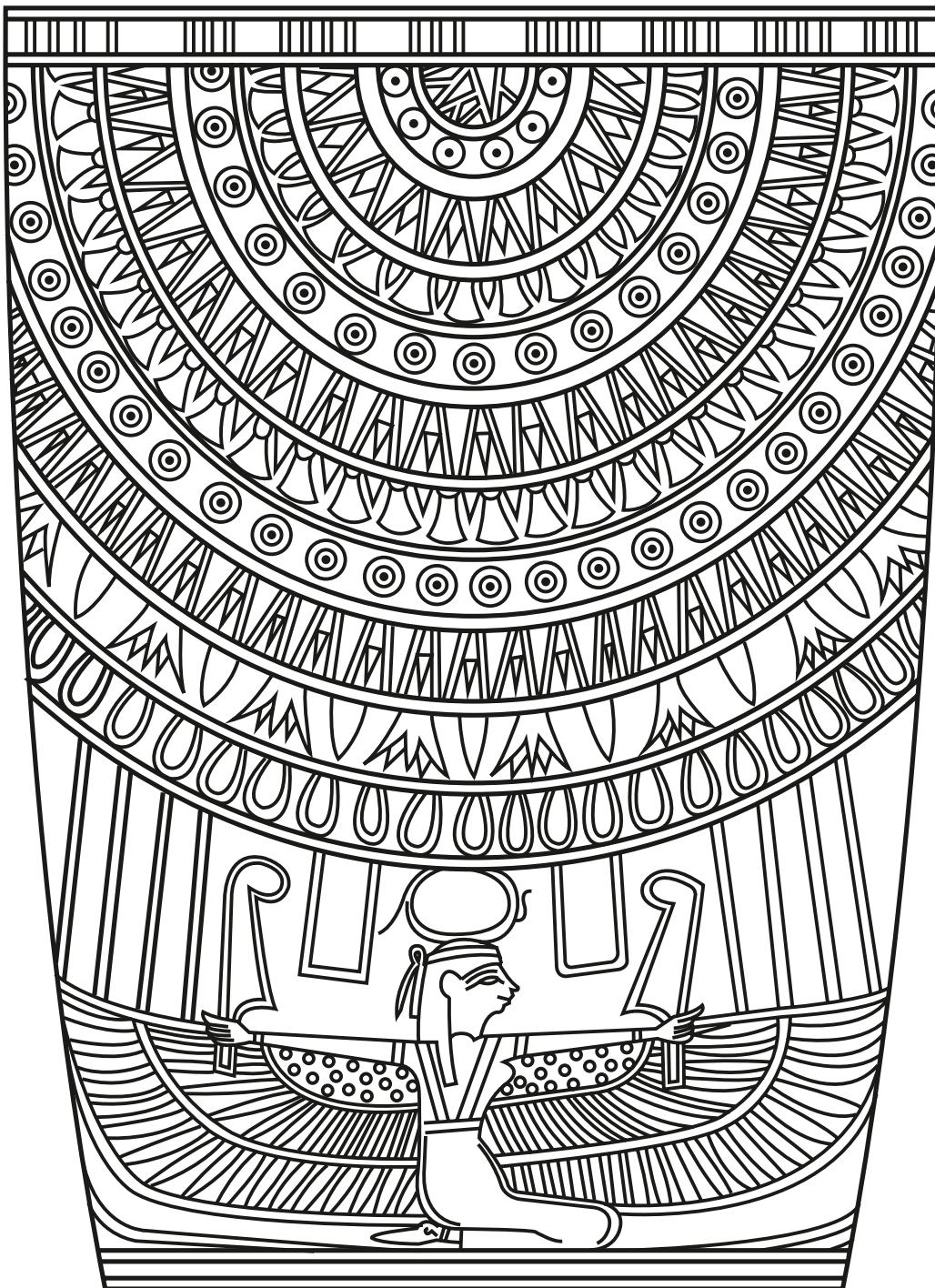
.....

2.

.....

3.

.....

Fargelegg kistelokket med smykkene og himmelgudinna Nut. Egypterne brukte plantefrø, skjell, perler og metall for å lage de vakre halssmykkene.

Følelser før og nå

De som studerer fortiden er ikke bare interessert i hvordan folk levde, men også hvordan de opplevde livet. Kan de arkeologiske gjenstandene i museet fortelle noe om følelser i antikken og det gamle Egypt? Var det å være redd i antikken det samme som å være redd i dag?

Hvilken emoji synes du passer på uttrykkene i ansiktet på disse gjenstandene?
Sett en strek mellom dem du mener passer sammen.

«*Homo sum, humani nihil a me alienum puto.*»

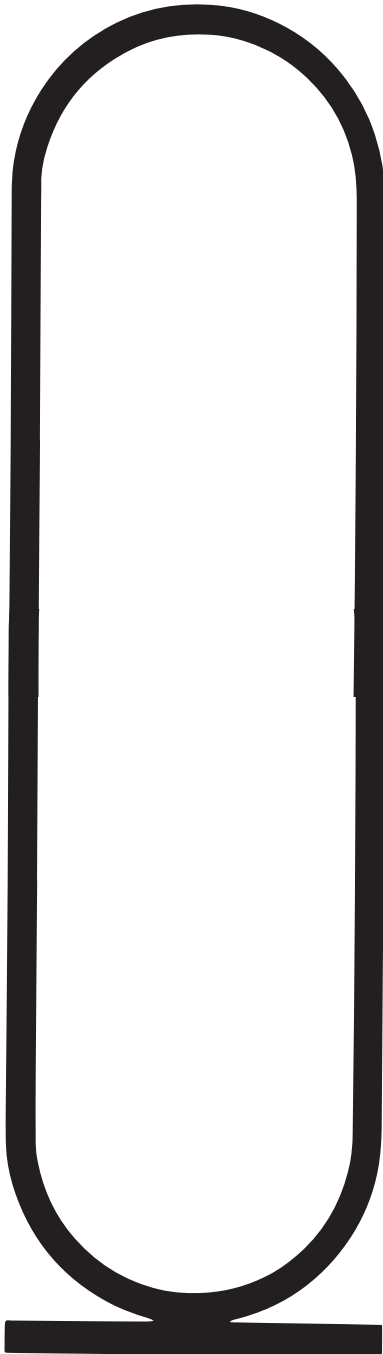
Jeg er et menneske. Ikke noe menneskelig er fremmed for meg.

Terents (190 f.Kr.–159 f.Kr.), romersk forfatter.

Her er et enkelt hieroglyf-alfabet for nybegynnere. **Skriv navnet ditt med hieroglyfer i den ovale sirkelen.** Faraoene skrev sine navn i slike runde *kartusjer*.

	A	musevåk		M	ugle
	B	bein		N	vann
	D	hånd		P	stol
	F	slange		Q	ås
	G	stativ		R	mun
	H	tau		S	tøy/tekstil
	I	siv		T	brød
	J	orm		W	kylling
	K	kurv		Y	siv (flertall)
	L	løve		Z	bolt
	E	fjær		O/U	kylling

Greske og romerske guder og gudenavn

Grekerne og romerne hadde mange av de samme gudene, men romerne brukte andre navn på de fleste av dem. De trodde og tenkte litt annerledes om dem.

Sett kryss ved de gudene du finner i utstillingen og boka.

Gresk	Romersk	Forbindes med	Symbol	X
Afrodite	Venus	Kjærlighet		
Apollon	Apollo	Sannhet, musikk		
Ares	Mars	Krig		
Asklepios	Asklepius	Medisin		
Athene	Minerva	Visdom		
Dionysos	Bacchus	Vin og fruktbarhet		
Demeter	Ceres	Fruktbarhet og grøde		
Hades	Pluto	De døde i underverdenen		
Hefaistos	Vulcan	Håndverk og smiing		
Hermes	Merkur	Gudenes budbringer		
Poseidon	Neptun	Havet		
Zevs	Jupiter	Gudenes konge		

Tegn en strek fra tallene 1 til 44 for å se seglet til Universitetet i Oslo.

Hvilke egyptiske og antikke guder er gjemt i ordkrysset?

A	E	Q	T	A	C	J	Z	P	A	T	A
G	H	O	R	U	S	P	B	S	F	K	L
R	E	A	L	N	L	R	K	M	R	N	S
L	R	D	G	A	P	O	L	L	O	N	M
A	K	L	Z	M	A	Q	J	C	D	S	I
G	U	O	A	S	K	L	E	P	I	O	S
F	L	P	N	N	R	P	H	C	T	A	I
T	R	Q	U	B	E	L	G	Z	E	V	S
J	S	W	B	V	D	K	F	N	X	B	N
U	O	S	I	R	I	S	Z	M	U	S	E
K	P	P	S	Z	A	W	R	J	H	E	M

Hvilke museer er dette?
Sett en strek mellom
riktig navn og bilde.

Louvre
Paris

Neues Museum
Berlin

Det egyptiske museet
Kairo

Historisk museum
Oslo

Nasjonalmuseet
Damaskus

British Museum
London

Førstepremie

Premien for å vinne en idrettskonkurranse i de athenske lekene kunne være femti slike krukke. Oppi krukkene var det god olivenolje fra Athenes hellige hage i utkanten av byen. Håndverkerne etterlignet de populære amfora (krukker) fra lekene, og denne kan også ha blitt brukt til vin.

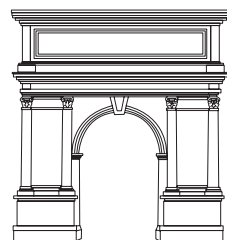
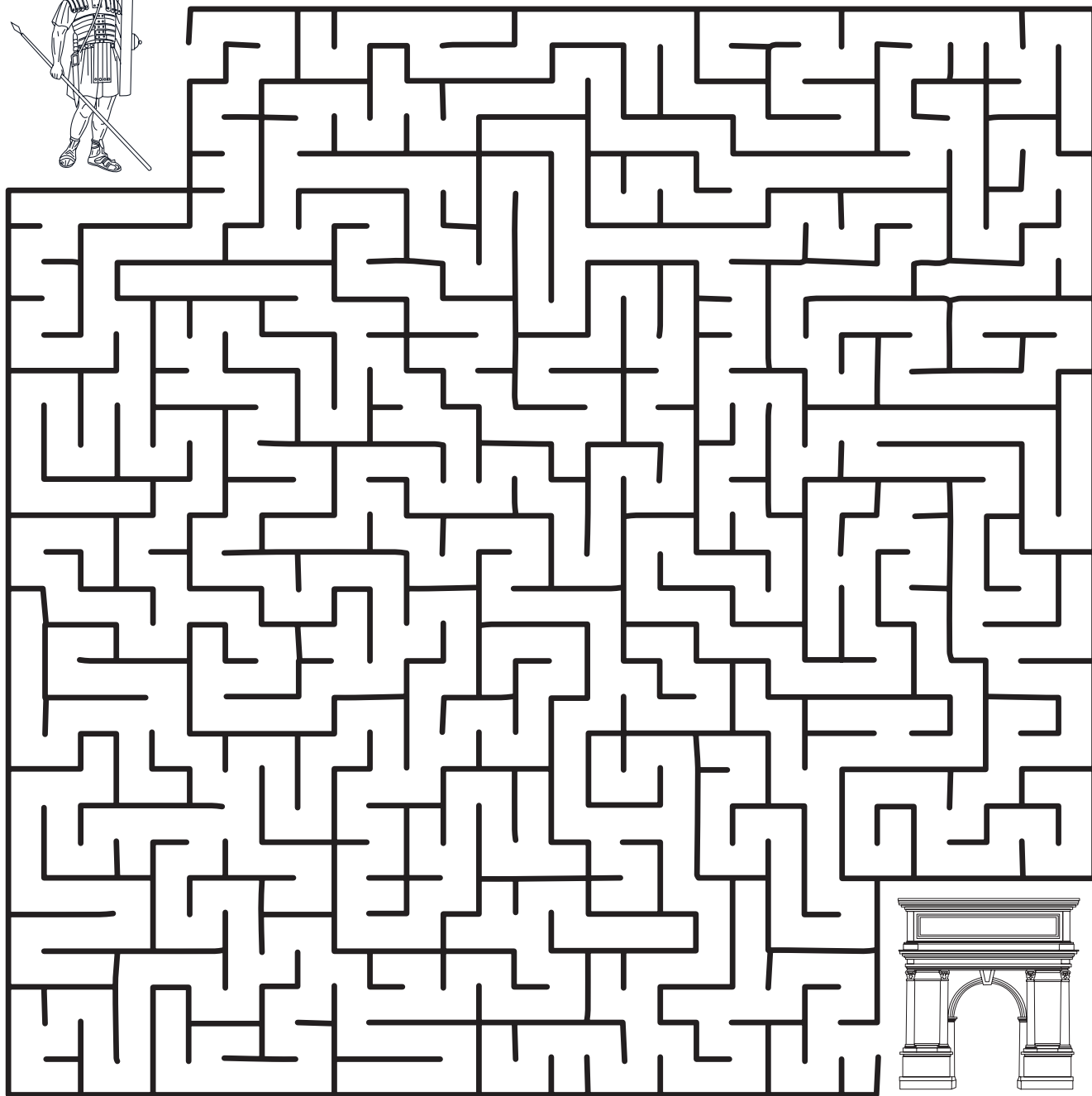
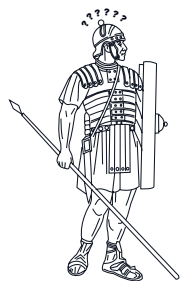
Tegn en moderne idrettsutøver med svart tusj på vasen!

Kan du reparere krukken? Ta en kopi av siden, klipp ut og sett sammen krukkeskårene.
Du vil finne ei krukke som var populær på Kypros for over 2500 år siden. De fine, runde sirklene laget de med flere pensler som de dreide rundt samtidig som en passer. Heldigvis er museets krukke fortsatt hel.

Her ser du Medusa slik hun ble tegnet på en gammel gresk vase.
Fargelegg Medusa med de fargene du synes passer til henne.

Kan du hjelpe denne romerske soldaten med å finne veien hjem til familien i Roma? I antikken sa man at alle veier fører til Rom.

Romerske keisere og keiserinner

Til å begynne med ble Romerriket styrt av konger og senere av folkevalgte senatorer. De siste århundrene ble en eller flere keisere øverste leder. Klarer du å finne navnet på disse keiserne fra museets myntsamling og når de styrte? Tips: CAESAR betyr keiser. Navnet er ikke alltid skrevet sammenhengende, og bokstaven U ser ut som en V.

Keiser

År f.Kr. – år e.Kr.

Keiserinne

År – ca. 140. e.Kr.

Keiser

År f.Kr. – år e.Kr.

Keiser

År – ca. 305 e.Kr.

Den fargerike antikken

I dag er skulpturer fra antikken hvite som marmor, grå som stein eller grønnaktige som gammel bronse. Men da skulpturene var nye, var noen av dem malt i sterke farger. Hvis vi studerer skulpturene med mikroskop eller røntgen, kan vi finne rester av farger i håret, rundt øynene, på smykker og klær. Det som gir maling farge, kaller vi pigment. I antikken hentet de pigment fra jord og stein, planter og insekter. Andre pigmenter laget de ved hjelp av kjemiske prosesser.

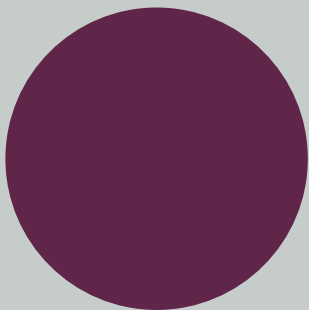
Det tok lang tid å framstille et pigment som ga god farge. Steiner eller planterester skulle knuses til pulver. Så måtte pulveret renses mange ganger for alt som ikke var fargepigment. Til slutt blandet håndverkerne pigmentene med egg, kvæ (harpiks) eller andre bindemidler. Dette sørget for at pigmentene festet seg på det håndverkeren ville dekorere.

På neste side er noen eksempler på pigmenter og farger som de brukte i antikken og det gamle Egypt. **Kan du plassere pigmentet på riktig sted på paletten?**

- Blyhvitt – hvitfarge ble laget av bly og eddik. Giftig!
- Sinober – et pigment fra fjell som ga en kraftig rødfarge. Også kalt drageblod. Kostbar!
- Oker – stein eller fjell med jern som smuldrer opp. Ulike former for oker kan gi gul, rød, brun eller fiolett farge.
- Lapis lazuli – pigment fra edelstein fra Afghanistan. Selve edelsteinen ble brukt på Tutankamons dødsmaske, mens fargepulveret er komplisert å utvinne og var derfor sjeldent brukt.
- Egyptisk blå – et kunstig pigment laget av kobbermalm, sand og kalk.
- Purpur – pigment fra snegler i sjøen. Man trenger 8000 snegler for å utvinne ett gram purpur. Bare romerske keisere hadde lov til å ha purpurfarget toga.
- Verdigris – også kalt spansk grønt – belegg på kobber eller bronse.
- Auripigment – gult pigment fra fjell som inneholder arsenikk og svovel. Ett gram arsenikk kan ta livet av fem mennesker.
- Karbon – pigment av brent tre og kull. Billig!

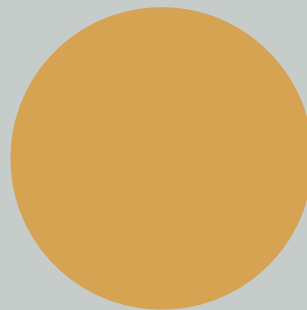
Visste du at egyptisk blå var veldig populært blant romerne? De hadde egne fabrikker hvor de produserte fargen. Men da Romerriket falt sammen, ble kunnskapen om hvordan de laget fargen glemt. Det var først på 1900-tallet at forskere gjenoppdaget hvordan man laget egyptisk blå.

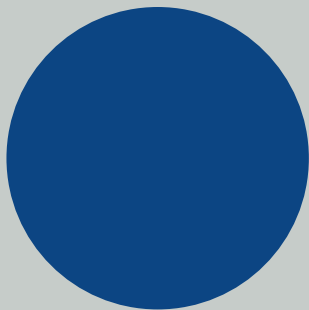
.....

.....

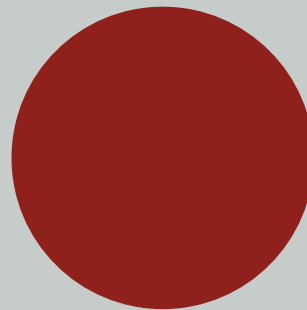
.....

.....

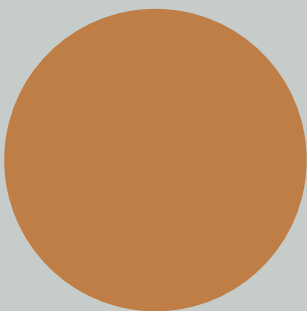
.....

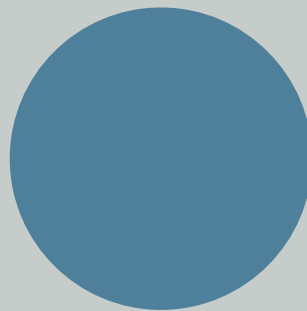
.....

.....

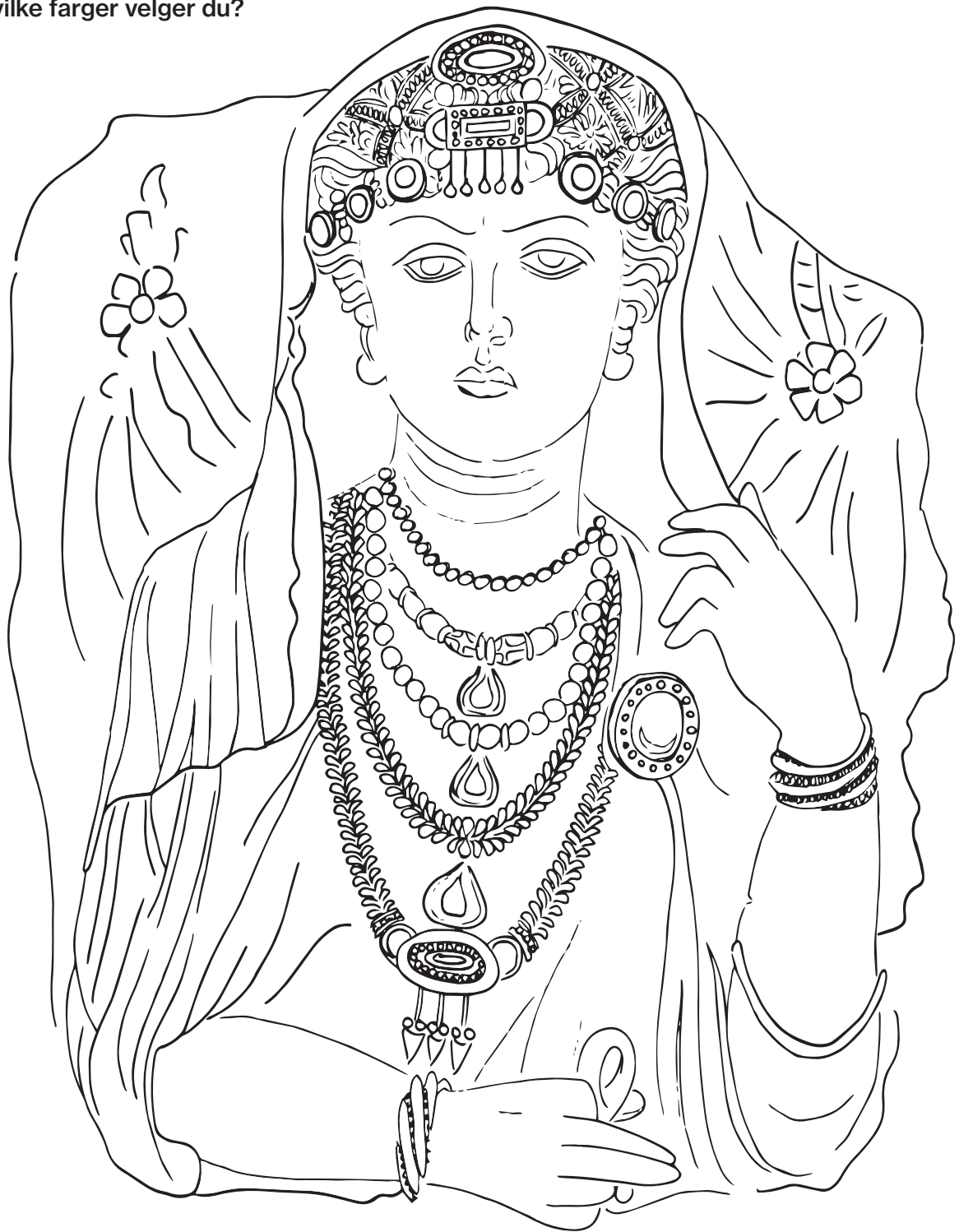

.....

.....

I dag er denne skulpturen fra Palmyra grå, men i antikken var den trolig malt i flere farger. Hvilke farger velger du?

Skrift og alfabet i antikken

Ordet alfabet kommer fra de to første bokstavene i det greske alfabetet, alfa og beta. Grekerne lånte trolig bokstavene fra fønikerne. Men de forandret litt på måten de skrev dem på, og begynte å skrive dem fra venstre til høyre. Senere overtok etruskerne og romerne de greske bokstavene, men også de forandret på dem. Også arabisk, hebraisk og etiopisk skrift er i slekt med tegnene som våre latinske bokstaver stammer fra.

Skrifttegnene var opprinnelig tegninger av ting som begynte på den lyden bokstaven står for. De var inspirert av hieroglyfer og andre bildeskrifter. Sammenhengen mellom ting og bokstaver kan vi fortsatt se i bokstaver vi bruker i dag. Her er to eksempler:

𐀀 𐀁 P R

Menneskehode het *rasros* og kunne tegnes i billedskrift som 𐀀. Tegnet for den første lyden ordet ble forenklet som 𐀁. Grekerne snudde tegnet og skrev r på to ulike måter: P og R. Romerne valgte å bruke den siste av de to, R.

𐀂 𐀃 𐀄 N

Slange het *nahas* og kunne tegnes i billedskrift som 𐀂. Tegnet for den første lyden i ordet ble på fønikisk forenklet til 𐀃. De gamle grekerne brukte både 𐀃 og 𐀄. Og vi bruker N.

Det greske alfabetet

Store	Små	Navn	Latinske bokstaver		Store	Små	Navn	Latinske bokstaver
A	α	alfa	a		N	ν	ny	n
B	β	beta	b		Ξ	ξ	ksi	ks eller x
Γ	γ	gamma	g		Ο	ο	omikron	o
Δ	δ	delta	d		Π	π	pi	p
E	ε	epsilon	e		Ρ	ρ	rho	r
Z	ζ	zeta	z		Σ	σ og ς	sigma	s
H	η	eta	e (lang)		Τ	τ	tau	t
Θ	θ (ϑ)	theta	th		Υ	υ	ypsilon	y
I	ι	jota	i		Φ	φ	fi	f
K	κ	kappa	k		Χ	χ	khi	kh
Λ	λ	lambda	l		Ψ	ψ	psi	ps
M	μ	my	m		Ω	ω	omega	o (lang)

«CAES. L. AVREL...»

Latin ble skrevet med store bokstaver. Selv om museet bare har deler av steinplata, skjønner vi at den skal hylle keiser L(UCIUS) AVREL(IO).

Lucius Verus styrte Romerriket fra 161–169 e.Kr. sammen med broren sin. Innskriften stod kanskje under en skulptur av begge keiserne.

Helt gresk?

Når noe er vanskelig, sier mange «det er helt gresk for meg». Men kanskje det er lettere enn vi tror? Sett en strek fra det greske ordet til den norske forklaringen.

Όλυμπιάς

Μουσική

Δημοκρατία

Αίγυπτος

Γυμναστική

Ζεύς

Φιλοσοφία

Τραγωδία

Κόσμος

Μετεωρολογία

Å tenke og diskutere (filosofi)

Kroppssøving (gymnastikk)

Et land grekerne reiste til

At folket styrer

Kongen av greske guder

Det motsatte av komedie

Læren om været

Fire år mellom hvert mesterskap

Toner inspirert av musene

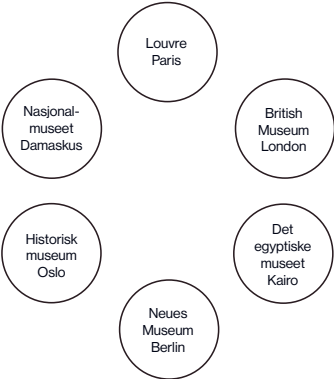
Hele universet

Fasit til oppgaver

s. 35

									A		
	H	O	R	U	S				F		
E									R		
R			A	P	O	L	L	O	N		
K								D		I	
U		A	S	K	L	E	P	I	O	S	
L		N						T		I	
E		U						Z	E	V	S
S		B									
O	S	I	R	I	S		M	U	S	E	
		S									

s. 37

s. 49

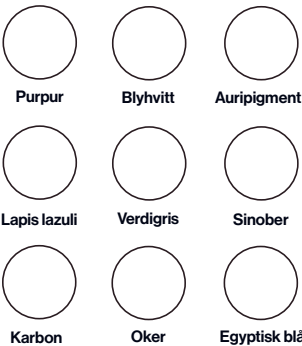
s. 39

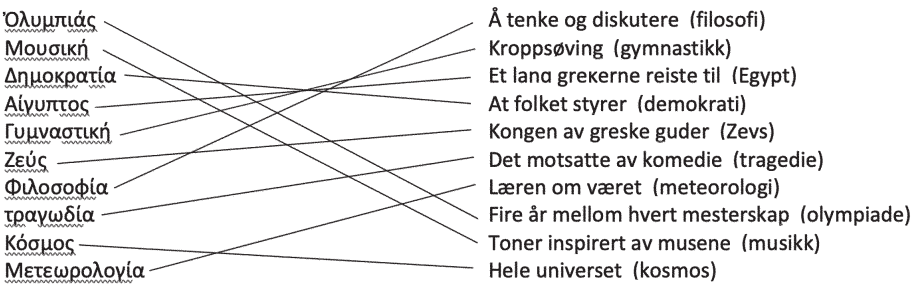
s. 55

Keiser Augustus
27 f.Kr.–14 e.Kr.
Keiserinne Faustina (den eldre)
138–141 e.Kr.
Keiser Nero
54–68 e.Kr.
Keiser Maximian
286–305 e.Kr.

s. 61

s. 65

s. 66 Universitetets aula ved Karl Johans gate. Jonisk søyle.